

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика към Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, Катедра „Специална педагогика и логопедия“

- на тема: **Влияние на ключовите компетенции върху ефективността на интеграцията на ученици с лека умствена изостаналост**

Автор: Мария Георгиос Милитси

Научен ръководител: доц. д-р Емилия Хинкова Евгениева

Становище: доц. д-р Даниела Спасова Боцева

I. Кратки данни за докторантурата

Мария Георгиос Милитси е зачислена като редовен докторант и отписана с право на защита съгласно изискванията от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във СУ „Св. Климент Охридски“.

Становището е изготвено в изпълнение на Заповед № РД 38-221/10.05.2019 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, решение на Научното жури по процедурата (Протокол № 1 от 20.05.2019 г.) и в съответствие с изискванията за условията и реда на ЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във СУ „Св. Климент Охридски“.

II. Актуалност на тематиката, обща структура на дисертационния труд

Създаването на система от ключови компетентности, с цел подобряване ефективността от интеграцията на ученици с лека умствена изостаналост обуславя актуалността и дисертабилността на темата.

Докторантката предполага, че ако подходите и методите, използвани от учителите, се моделират по системата за ключови компетентности, това би подобрило нагласите и начините на взаимодействие между учениците и учителите, както и сред съучениците, независимо от наличието на лека умствена изостаналост.

Изследователското хрумване обуславя апробацията и по-нататъшната приемственост на идеята за приложението на система от ключови компетентности, която да подобри

взаимодействие между учителите и учениците, независимо от наличието на лека умствена изостаналост.

III. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем 328 страници, от които 204 същински текст, 9 страници англоезична литература, а останалите 115 страници са приложения. Дисертацията се състои от увод, три глави, заключение и препоръки, справка за приносите и публикациите на докторантката, литература и приложения. Библиографската справка включва 99 англоезични литературни източници, от които 6 на електронни ресурси. Разработката е онагледена с 218 таблици и 113 фигури, които са систематично представени в табличен вид.

Уменията на Мария Георгиос Милитси за структуриране и онагледяване проличават още от първите страници на нейната разработка. Описът на приложените таблици (стр. 8) и фигури (стр. 18) подготвят читателя за предстоящите научни търсения.

В първа глава докторантката прави обзор на гръцката образователна система, съгласно Конституцията на Гърция и гръцкото законодателство. Акцентът е поставен върху приобщаващото образование и интеграцията на лица с увреждания. Теоретичният анализ, насочен към разглеждане спецификите на интелектуалната недостатъчност и извеждането на водещи ключови компетенции, показват уменията на Мария Георгиос Милитси за работа с научен текст.

Извеждането на ключовите компетенции в систематизиран вид още веднъж насочват вниманието към аналитичността на докторантката. (виж Таблица 2, стр. 90 и Фигура 2, стр. 93).

Във **втора глава** (Изследователска програма) са ясно обособени предмета, обекта, целта и задачите на изследването, като е формулирана една изследователска хипотеза. Коректно описани са контингентът и методологията на емпиричното изследване. Обособяването на конкретни изследователски въпроси позволява конкретизирането и на ясни изследователски задачи.

Изследователското търсене налага обособяването на две групи участници за реализиране на емпиричното изследване. Едната група е сформирана от ученици – общо 152 на брой за първи етап на изследването и още 30 на брой за втори етап на изследването, а другата

от учители/специалисти – 153 на брой за първи етап на изследването и още 30 на брой за втори етап на изследването.

За постигането на целта, докторантката прилага 4 въпросника – по два за всяка от обособените групи изследвани лица. Изключително силна страна на емпиричното изследване е организирането му на два етапа, които са взаимно свързани. Резултатите от първи етап обособяват генерирането на въпросниците за втори етап. Изследователският инструментариум е коректно и подробно описан в § 2. **Methodology of the survey - description of the questionnaires** (стр. 97).

В трета глава са представени резултатите от проведеното изследване. Дискусията е въз основа на задълбочен количествен и качествен анализ със съответната статистическа обработка. Разработката е богато онагледена с 218 таблици и 113 фигури.

IV. Научни приноси

Научните приноси са общо 5 и са обособени в две групи – с теоретичен и приложен характер.

Основни приноси с теоретичен характер:

- Разработен литературен анализ на съдържанието и фокуса на компетентностните модели, използвани в обучението на ученици с лека умствена изостаналост.
- Разработване на трансформационен модел на компетентност за ученици със специални образователни потребности - социални, граждански и ключови.

Основни приноси с приложен характер:

- Разработен инструмент за оценка на осведомеността и професионалната компетентност на учителите за работа с ученици с лека умствена изостаналост чрез ключови компетенции.
- За първи път в Разработен инструмент за оценка на социалното взаимодействие между ученици с различни способности, включително ученици с лека умствена изостаналост, в училище.
- Оценка на качеството на формирането на дигиталните компетенции в образованието на учениците с лека умствена изостаналост като част от процеса на формиране на новата дигитална грамотност.

V. Автореферат

Авторефератът обхваща и акцентира върху важните моменти от дисертационния труд и отразява резултатите от проведеното емпирично изследване. Обемът му 35 страници.

VI. Публикации

Мария Георгиос Милитси популяризира резултатите от проведените изследвания по дисертацията в три статии в сборници от научни конференции и една в списание.

Публикациите по темата на дисертацията съответстват на количественото изискване от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във СУ „Св. Климент Охридски“.

Заключение

В заключение, смятам че предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

Давам своята **положителна оценка** за дисертационния труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Мария Георгиос Милитси в област на висше образование: 1. Педагогически науки; професионално направление: 1.2. Педагогика, научна специалност „Специална педагогика“.

28.06.2019 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Даниела Боцева/